

Мажула Олена
аспірант
Академія митної служби України
м. Київ

РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Однією із найважливіших ознак розвитку держави безумовно виступає економічне зростання, яке першочергово характеризується зростанням ВВП, структурними перетвореннями в багатьох секторах економіки та державного управління, змінами в технологічних процесах виробництва, використанні сучасних ергономічних технологій, іноземних капіталовкладень, створенні нових робочих місць для населення тощо. При цьому значний вплив на національну економічну систему мають процеси глобалізації.

Так, зокрема, високі темпи глобалізації привели до швидких змін в структурі економіки, в тому числі й до виникнення широких можливостей по копіюванню одними країнами прийомів та підходів, що застосовуються іншими [1, с.38]. В результаті перед країною постає важливе завдання – збалансування розвитку усіх сфер державного управління як на внутрішньодержавному так і на міжнародному рівнях.

Такі зміни для економік перехідного типу обумовлюють трансформацію інституціонального середовища, що являє собою складну еволюцію різних інститутів, - як ринкових, так і неринкових. У даному випадку якість трансформаційних процесів та інституціонального середовища може розглядатися як один із чинників, що обумовлюють різну ступінь реакції країн на глобальну кризу [2, с. 31].

Для держав з перехідним типом економічної системи значної уваги набуває розгляд економіки не як статичного явища, а як динамічного процесу, який зазнає постійних змін під впливом як зовнішніх так і внутрішніх факторів. При цьому важливе значення має створення нових та реформування уже існуючих інститутів державного управління та активна взаємодія із неформальними інститутами оточуючого середовища. Дані процеси найчастіше базуються на основі досвіду країн, що вже пройшли такий етап економічного розвитку та досягли позитивних зрушень у даному процесі.

Водночас, на думку Є.Болотіної [3, с.7] імпорт ринкових інститутів розвинених країн в умовах кризового розвитку національної економіки зумовлює низький рівень довіри відносно формальних інститутів, розвиток сфери неформальних економічних відносин, перетворення економічної системи України на господарство фізичних осіб з великою тіньовою складовою.

Міжнародна науково-практична конференція «Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»

Тому, в процесі інституціоналізації імплементація уже існуючих моделей економічного розвитку держави та отримані результати не завжди можуть достовірно показати ефективність обраних методик. Це пояснюється безпосередньо тим, що одні й ті ж макроекономічні показники можуть бути результатом абсолютно різних типів економічної політики, що відбивається у процесах трансформації. [2, с. 31]. Крім того, отримані результати для однієї держави можуть свідчити про позитивну динаміку в розвитку, в той час як аналогічні для іншої – свідчать про прояви стагнаційних процесів та необхідність оперативного реагування.

Для України, економіка якої перебуває у досить складному кризовому стані, важливого значення набуває аналіз існуючих інституційних чинників та можливість впровадження реформ в існуюче інституціональне середовище, котрі б змогли продемонструвати таку ж ефективність як і у провідних економіках світу. Однак намагаючись виконати усі вимоги, які ставлять перед державою міжнародні установи та організації, в Україні об'єктивно виникають проблеми відповідності новостворених інституційних основ розвитку суспільства існуючим неформальним правилам поведінки господарюючих суб'єктів [4, с. 95]. У результаті економіка України потрапляє у ще більшу залежність від отриманих позик та потреби погашення уже існуючих кредитів. Для населення це проявляється в першу чергу у підвищенні тарифів на комунальні послуги, електроенергію, тепло, зростанні цін на товари першої необхідності. Господарюючі суб'єкти, у свою чергу, з метою мінімізації витрат при сплаті податків змушені йти у «тінь». Як результат, збільшуються обсяги контрафактних та контрабандних товарів, щорічне зростання дефіциту державного бюджету.

Таким чином, проста імплементація існуючих міжнародних норм не сприяє оновленню та розвитку економіки, а навпаки сприяє розвитку тіньової економіки та корупції, пошуку політичної ренти, які консервують її відсталість. Безпосередньо за умов формування ефективної взаємодії органів державної влади та суб'єктів господарювання, розуміння потреб один одного можна досягти зниження трансакційних витрат, посилити конкуренцію у сфері технологій та науково місткої продукції, сформувати підґрунтя інноваційного саморозвитку економіки [4, с.97].

Впровадження сучасних інститутів державного управління та модернізація існуючих надасть змогу ефективно розподіляти ресурси між усіма сферами суспільного життя, взаємодіяти з зовнішніми контрагентами, сприяти реструктуризації державного боргу, підвищенню довіри населення до державної влади.

Напря́м 2 «Впровадження інновацій в економіку й управління»

Україна у даному процесі керується безпосередньо досвідом країн, які вже пройшли етап реорганізації та змогли отримати позитивні зрушення в національній економіці. Однак у даному випадку необхідно враховувати можливість імплементації світових норм та стандартів в країні, враховувати менталітет народу, історично сформовані традиції ведення бізнесу, складність перехідного періоду, ефективність нововведень у довготривалому періоді, економічну доцільність впровадження нових інститутів, а не реорганізація існуючих тощо. Крім того, при виборі стратегії економічного розвитку доцільно використовувати досвід країн, які за своїм рівнем розвитку, а також соціально-економічною ситуацією є схожими з Україною. При цьому необхідно не просто переносити існуючий досвід, а реорганізувати під потреби відповідної країни.

Інституціоналізація даного процесу полягатиме перш за все виборі ефективних механізмів та процедур, які зможуть досягти ефективних результатів та позитивних зрушень в національній економіці. Тому, як наслідок, при виборі стратегії реформування інституціонального середовища України необхідно враховувати потребу в економічному зростанні та її тісному взаємозв'язку із потребами суспільства, інтеграції у міжнародний економічний простір.

Список використаних джерел

1. Малий І.Й. Нове державне управління економікою в умовах глобалізаційних та інституційних змін / І.Й. Малий // Наукові праці ДонНТУ.Серія: економічна. – 2013 – № 2(44) – с. 38-42.
2. Задоя А.О. Магдич А.С. Аналіз інституціональних чинників економічного розвитку країн Центральної та Східної Європи / А.О. Задоя, А.С. Магдич // Наукові праці ДонНТУ.Серія: економічна.- 2011 – № 40-2 – с. 31-38.
3. Болотіна Є. Інституціоналізація синергетичної економіки / Є. Болотіна // Галицький економічний вісник — Тернопіль : ТНТУ, 2014. — Том 44. — № 1. — С. 5-11. — (Економіка та управління національним господарством).
4. Волошенюк В.В., Пилипенко Ю.І. Інституціональні фактори модернізації технологічної системи економіки України / В.В. Волошенюк, Ю.І. Пилипенко // Наукові праці ДонНТУ.Серія: економічна.- 2011 – № 40-1 – с. 92-98.